



Undgå de mange konventioner, disse almene 'læskure'

Endelig er det muligt at læse den komplette korrespondance mellem digtergeniet Rainer Maria Rilke og den håbefulde brevskriver Franz Xaver Kappus.



MIKKEL KRAUSE FRANTZEN

Rainer Maria Rilke: Breve til en ung digter - med brevene fra Franz Xaver Kappus.

Oversat Karsten Sand Iversen. Forlaget Virkelig, 128 sider, 159 kr.



Forestil dig, at du er en yngre håbefuldt digter, der har sendt nogle af dine digte og et brev til en af verdens største digtere, og du fik følgende svar:

»De spørger, om Deres vers er gode. De spørger mig. De har tidligere spurgt andre. De sender dem til tidsskrifter. De sammenligner dem med andre digte, og De bliver bekymret, når visse redaktioner afviser Deres forsøg. Da De nu har til ladt mig at råde Dem, beder jeg Dem opgive alt dette. De ser udad, og det burde De frem for alt ikke gøre nu. Ingen kan råde og hjælpe Dem, ingen. Der er kun ét

middel: Gå ind i Dem selv«. Sådan lød Rainer Maria Rilkes råd til Franz Xaver Kappus, en digterspire og derudover også ung kadet på det samme militærakademi, som Rilke selv havde gået på cirka halvandet årti før.

Fra 1902 til 1908 korresponderede de to, og i 1929, tre år efter Rilkes død, udgav Kappus selv brevene, som har været tilgængelige på dansk før, f.eks. i en udgivelse fra Batzer & Co. fra 2001 – men er det den samme eminent gode Karsten Sand Iversen-oversættelse som dengang? Det fremgår ikke, så vidt jeg kan se.

En stor digter og en mindre

Uanset hvad er der nu, i Forlaget Virkeligs virkelig gode Bestarium-serie, kommet en ny editionsfilologisk udgave, der for første gang inkluderer Kappus' egne breve, nogle af hans digte samt en avisartikel. Lad det være sagt med det samme: Kappus' breve har nærmest udelukkende filologisk og måske også psykologisk interesse – nogen stor kunstnerisk oplevelse er der ikke tale om. Men det er der så til gengæld (stadig) i Rilkes breve!

I virkeligheden taler Rilke i sine breve, som han skrev, mens han befandt sig forskellige steder i Europa (Paris, Italien osv.), mest med sig selv. Den tysksprogede digter (født i Prag i 1875) havde på det tidspunkt udgivet sine første bøger, 'Nye Digte' I og II kom i 1907-08, romanen 'Malte Laurids Brigges Optegnelser' i 1910, og mesterværkerne 'Duino elegier' og 'Sonetterne til Orfeus' i 1923. Disse år udgjorde altså selve den afgørende og formative periode i forfatterskabet, og

FORBILLEDE. Rainer Maria Rilke i sit arbejdsværelse. Skriv kun, hvis det er absolut nødvendigt, lød hans nådesløse råd til den unge digteraspirant.

Foto: Album / Fine Art Images/Ritzau Scanpix

derfor har brevene også karakter af en poetik. De handler om Rilkes helte, J.P. Jacobsen og billedhuggeren Auguste Rodin. De handler om ensomheden, skæbningen, nødvendigheden, poesien – eksistentialerne, ville 80'er-digterne vel kalde det. Og Rilke means business, han er ikke til den »lette og letsindige leg«, men »den alvorligste alvor«.

Skal jeg skrive?

Når Rilke taler til Kappus, er han streng, nådesløs og kompromisløs i sine råd, i sit syn på, hvordan livet skal leves og poesien laves – hvis den overhovedet skal det. Det er spørgsmålet, Rilke råder den unge digter til at stille sig selv: Skal jeg skrive? Hvorfor skal jeg skrive? Er det nødvendigt?

Det er det, Kappus skal finde ud af, når han går ind i selv. Alle Kappus' breve begynder med den største taksydighed og underdanighed, ikke bare høflighed. For eksempel skriver han til Rilke: »(Deres brev) var så smukt og stort, at jeg måtte bruge uger til helt at gå op i de vidunderdybe hemmeligheder, De betroede mig, og det med evangeliets ligefremme storhed og eventyrfødte kongers rigdom«. Nej, nogen stor digter er han ikke.

Så lad os citere lidt flere Rilke-oneline: »Lad Dem ikke forvirre af overfladerne; i dybene bliver alting lov«. Og: »Fremtiden ligger fast, kære hr. Kappus, men vi bevæger os i det uendelige rum«. Og: »Også kunsten er bare en måde at leve på«. Og: »elsk Deres ensomhed«. Dette uddyber han i et senere brev: »Og i Deres ensomhed må De ikke lade Dem anfægte af, at der noget i Dem, som ønsker sig

UDDRAG

Breve til en ung digter

»Også kunsten er bare en måde at leve på, og man kan, på en eller anden måde levende, uden at vide det, forberede sig på den; i alt virkeligt er man den nærmere og mere tilstødende end i de uvirkelige halvartistiske beskæftigelser som, idet de foregøgler en kunstnærhed, i praksis benægter og angriber eksistensen af al kunst, såsom journalistikken og næsten al kritik og tre fjerdedele af det der kaldes og vil kaldes litteratur«.

Rilke, dateret: Paris, anden juledag, 1908

ud af den (...) det er godt at være ensom, for ensomhed er svært; at noget er svært skal være yderligere en grund til at gøre det«. Rilke råder Kappus – og sig selv? – til at undgå »de mange konventioner, der i stort antal er anbragt som almene læskure ved denne farligste vej«. Sprogligt og stilistisk er Rilke uovertruffen, og det her er jo et herligt billede, og et godt poetisk råd, men kan det bruges som almindelig leveregel, en slags (anti)selvhjælp, at man skal søge det svære og undgå konventionens læskure på sin vej gennem livet? Måske!

boger@pol.dk

